

Nieuw Krispijn, Wielwijk en Crabbefoh worden vernieuwd, verbouwd en deels gesloopt. Een uitgebreid cultuurhistorisch onderzoek brengt in kaart wat er typerend, uniek en het behouden waard is aan deze wijken. Paul Meurs van het adviesbureau Urban Fabric zet uiteen wat er zo bijzonder is aan Dordrecht-West.

Langs het Wielwijkpark

Nassauweg

Paul Meurs is architect-onderzoeker en oprichter van het adviesbureau Urban Fabric te Schiedam. Het bureau richt zich op onderzoek voor stedenbouwkundige en architectonische transformaties. Centraal staat de plaats van het verleden in het stedelijke landschap van de toekomst. In opdracht van de gemeente Dordrecht verrichtte hij samen met Marinke Steenhuis (Steenhuis stedenbouw/ landschap) onderzoek naar de cultuurhistorische waarden van Dordrecht-West.

Paul Meurs

Dordrecht-West: naoorlogse wijken met een hart

Nieuw Krispijn, Wielwijk en Crabbefoh zijn goede voorbeelden van woonwijken die kort na de oorlog werden gebouwd. De wijken verriszen kort na elkaar, in een tijd dat er een groot woningtekort in Nederland is. Elke wijk heeft zijn eigen bijzonderheden, maar er zijn ook kenmerkende overeenkomsten. Zo zijn de wijken ontworpen met het idee om zoveel mogelijk licht, lucht en ruimte aan de bewoners te geven. Dat is te zien aan de ruime opzet, met brede groenstroken, speelterreinen, pleinen en tuinen. Het tweede kenmerk van de wijken heeft te maken met het tekort in de jaren '50 aan geld, materialen en geschoolde vaklui. Om toch zoveel mogelijk huizen te bouwen met de middelen die er waren, lag serieuze productie voor de hand. In Dordrecht wordt bijvoorbeeld het puin van het bombardement op Rotterdam gebruikt in 'korrelbeton', een bouwstelsel dat door de Dordtse firma Van Wijnen werd toegepast.

De overheid wil in die tijd niet alleen goede woningen bouwen, maar ook goede buurten. Daarom zijn de wijken allemaal als gemeenschappen ontwikkeld. In Dordrecht-West heeft elke wijk een duidelijk hart, met winkels en voorzieningen, en een duidelijke rand. Vaak is er een indeling in kleinere buurten. Zo wordt geprobeerd om riante wijken te maken waarin de mensen zich thuis kunnen voelen.

Hoewel de wijken sinds de bouw verouderd zijn en aanpassingen aan de tegenwoordige eisen hard nodig zijn, kunnen de kwaliteiten van de wijken worden gebruikt om de wijken vitaal en gewild te maken. Natuurlijk hoeft Dordrecht-West niet op de monumentenlijst. Door zijn geschiedenis is Dordrecht-West anders dan andere stadsuitbreidingen en dat kan een positieve bijdrage leveren aan het ontwikkelen van een aantrekkelijke stad vol variatie en keuzen voor uiteenlopende woonmilieus. Het is een uitdaging voor de gemeente om Dordrecht-West klaar te stomen voor de toekomst, maar te ontwerpen vanuit het bestaande: groene ruimte, duidelijke randen, echo's uit het polderland, buurt- en winkelcentra en een goede ligging in de stad.

Nieuw Krispijn

In Nieuw Krispijn is nog een restant te zien van een oud idee om Dordrecht-West een monumentaal aanzien te geven, met brede singels en groene gordelwegen. Alleen de brede Nassauweg herinnert daar nog aan, met het groen en de openbare gebouwen: de winkels van het Nassauplein, het politiebureau, de Pauluskerk en de schoolgebouwen. Opvallend in de wijk is het contrast tussen flats langs de doorgaande wegen en het rustige woongebied met eengezinswoningen daar vlak achter.

Politiebureau Nassauweg

Wielwijk

Het ontwerp van Wielwijk gaat oorspronkelijk uit van vier woonbuurten ('kwadranten'), met elk een eigen architect. De buurten worden als eilanden rondom het grote centrale Admiraalsplein getekend in een zee van groen. Zo zou iedereen in een overzichtelijke buurt wonen, vlakbij het centrum en vlakbij het groen. Tijdens de bouw blijkt al dat de variatie eigenlijk te duur en te lastig wordt, de huizen en flats zien er nu gelijksoortig uit. De groenstroken tussen de wijken raakten bebouwd. Maar nog steeds is de indeling in sferen, met het (vernieuwde) wijkcentrum en de woongebieden daaromheen te voelen.

Langs de Zuidendijk

Crabbefoh

Crabbefoh heeft een ingewikkelde, maar ook rijke stedenbouwkundige compositie. In de wijk zijn oude elementen bewaard, zoals de Zuidendijk en kasteel Crabbefoh. Haaks op de randen van de wijk zijn flatgebouwen in het groen gezet. Zo kregen de bewoners uitzicht over het landschap en spoelde het groen als het ware de wijk binnen. Achter deze randen is Crabbefoh met 'stempels' gemaakt: een herhaling van kleine woonbuurten rondom een flink gazon. Het winkelcentrum Crabbefoh wordt een verbeterde versie van het Admiraalsplein in Wielwijk, met een grotere beslotenheid. Tenslotte hebben de Groen van Prinstererweg en de Thorbeckeweg een monumentale opzet, met zicht op de drie wijkkerken. Het oude landschap, randen, assen en stempels zorgen voor veel variatie in Crabbefoh, ondanks de wat eenzijdige woningbouw.